

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

รูปแบบการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive study) โดยศึกษาความรู้ในการส่งจ่ายยาต้านจุลชีพของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย และศึกษาความแตกต่างของความรู้ในการส่งจ่ายยาต้านจุลชีพของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย ตามปัจจัยส่วนบุคคล ดังต่อไปนี้ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์การทำงาน และปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ การอบรม และการหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง เช่น การอ่านหนังสือ นิตยสาร งานวิจัย ฯลฯ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยในจังหวัดมุกดาหารทั้งหมดรวม 78 แห่ง ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยดังนี้ คือ ในเขตอำเภอเมืองมีสถานีอนามัยจำนวน 22 แห่งและมีเจ้าหน้าที่จำนวน 60 คน อำเภอคำชะอีมีสถานีอนามัยจำนวน 12 แห่งและมีเจ้าหน้าที่จำนวน 34 คน อำเภอนิคมน้ำอ้อมมีสถานีอนามัยจำนวน 10 แห่งและมีเจ้าหน้าที่จำนวน 32 คน อำเภอดอนตาลมีสถานีอนามัยจำนวน 13 แห่งและมีเจ้าหน้าที่จำนวน 31 คน อำเภอดงหลวงมีสถานีอนามัยจำนวน 9 แห่งและมีเจ้าหน้าที่จำนวน 25 คน อำเภอหว้านใหญ่มีสถานีอนามัยจำนวน 6 แห่งและมีเจ้าหน้าที่จำนวน 17 คน และอำเภอหนองสูงมีสถานีอนามัยจำนวน 6 แห่งและมีเจ้าหน้าที่จำนวน 17 คน ดังนั้น รวมเป็นจำนวนประชากรทั้งหมด 215 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้ทำการศึกษาจากทุกหน่วยของประชากร โดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปให้เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยในจังหวัดมุกดาหารทุกคน และมีเกณฑ์ในการคัดกลุ่มตัวอย่างออกจากการศึกษา คือ แบบสอบถามที่ได้รับ จากเจ้าหน้าที่ที่ปัจจุบันไม่ได้ทำหน้าที่ในการส่ง

จ่ายยาและแบบสอบถามที่ส่งกลับมาภายหลังวันที่ 10 พฤษภาคม 2544 จะไม่นำมารวมในการแสดงผลการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจากแบบสอบถามจำนวน 215 ฉบับ พบว่าเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยตอบแบบสอบถามกลับมาจำนวน 134 ฉบับ และจากแบบสอบถามที่ตอบกลับมาทั้งหมดนี้มีแบบสอบถามที่ตอบว่าเป็นเจ้าหน้าที่ที่ปัจจุบันไม่ได้ทำหน้าที่ในการส่งจ่ายยาจำนวน 3 คน และมีแบบสอบถามที่ไม่มีข้อมูลใดๆ 1 ฉบับ ดังนั้น ผู้ที่ตอบแบบสอบถามกลับมาในการศึกษานี้รวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน 130 คน คิดเป็นอัตราการตอบแบบสอบถามสุทธิร้อยละ 60.5

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับ ความรู้ในการส่งจ่ายยาด้านจุดชีพของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย โดยแบบสอบถามประกอบด้วยข้อมูล 2 ส่วน (ดังภาคผนวก ก) ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ดังต่อไปนี้ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์การทำงาน และปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ การอบรมเกี่ยวกับความรู้ในการส่งจ่ายยาด้านจุดชีพ และการหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองเกี่ยวกับการส่งจ่ายยาด้านจุดชีพ เช่น การอ่านหนังสือ นิตยสาร งานวิจัย ฯลฯ มีจำนวนทั้งหมด 9 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความรู้ในการส่งจ่ายยาด้านจุดชีพ แยกเป็นกรณีศึกษา 5 กรณี ในแต่ละกรณีศึกษา มีข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วยคำถามดังนี้ คือ (1) ความรู้เกี่ยวกับข้อบ่งใช้ของยา (2) ความรู้เกี่ยวกับขนาด วิธีใช้ของยา (3) ความรู้เกี่ยวกับระยะเวลาการใช้ยา (4) ความรู้เกี่ยวกับคำเตือน ข้อห้ามใช้ ข้อควรระวังในการใช้ยา และ (5) เหตุผลที่เลือกจ่ายยา รวมทั้งหมดจำนวน 25 ข้อ นำมาคิดคะแนน 20 ข้อ โดยไม่คิดคะแนนเหตุผลที่เลือกจ่ายยา ซึ่งรวมเป็นคะแนนเต็มของความรู้ในการส่งจ่ายยาด้านจุดชีพทั้งหมด 30 คะแนน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- ความรู้เกี่ยวกับข้อบ่งใช้ จำนวน 5 ข้อ ข้อละ 3 คะแนน รวมเป็นคะแนนเต็ม 15 คะแนน (การคิดคะแนนความรู้เกี่ยวกับข้อบ่งใช้ ข้อละ 3 คะแนน เนื่องจากผู้ศึกษาให้ความสำคัญกับการเลือกส่งจ่ายยาด้านจุดชีพที่ถูกต้องและเหมาะสม ถ้าเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยเลือกส่งจ่ายยาด้านจุดชีพไม่ถูกต้อง จะทำให้เกิดปัญหาเชื้อจุดชีพคือยา เกิดอันตรายต่อสุขภาพ และส่งผลต่อความสูญเสียทางเศรษฐกิจ)

- ความรู้เกี่ยวกับขนาดและวิธีใช้ จำนวน 5 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวมเป็นคะแนนเต็ม 5 คะแนน

- ความรู้เกี่ยวกับระยะเวลาการใช้ จำนวน 5 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวมเป็นคะแนนเต็ม 5 คะแนน

- ความรู้เกี่ยวกับ คำเตือน ข้อห้ามใช้ และข้อควรระวัง จำนวน 5 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวมเป็นคะแนนเต็ม 5 คะแนน

ในการพิจารณาคะแนนถูก ผิด จะอาศัยเกณฑ์มาตรฐานการบำบัดรักษาโรค โดยคณะผู้เชี่ยวชาญเพื่อดำเนินการจัดตั้งมาตรฐานการบำบัดรักษาโรค โดยการใช้ยาในโรคติดเชื้อที่ทางเดินหายใจ โรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็ก และโรคท้องร่วงชนิดติดเชื้อและไม่ติดเชื้อ กระทรวงสาธารณสุข และอ้างอิงตามเอกสารวิชาการ การรักษาโรคติดเชื้อในระบบสืบพันธุ์ และโรคตาแดง (ดังภาคผนวก ข)

การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. หาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยอาจารย์คณะเภสัชศาสตร์ รวม 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาความรู้ในการส่งจ่ายยาต้านจุลชีพ หลังจากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมตามคำแนะนำ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา

2. หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เป็นเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยที่ทำหน้าที่ในการส่งจ่ายยาในสถานีอนามัยจังหวัดอำนาจเจริญ แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.73

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 27 มีนาคม ถึง 10 พฤษภาคม 2544 ในสถานีอนามัยจังหวัดมุกดาหาร โดยวิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้แก่เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยจังหวัดมุกดาหารจำนวน 215 คน เมื่อเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ให้ส่งแบบสอบถามกลับมาทางไปรษณีย์ โดยให้ระยะเวลาในการตอบแบบสอบถาม 2 สัปดาห์ กรณีที่ได้รับแบบสอบถามคืนไม่ครบหลังครบกำหนดเวลาส่งแบบสอบถาม 1 สัปดาห์ ใช้วิธีการติดตามแบบสอบถามโดยการส่งไปรษณีย์บัตร หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่ตอบกลับมาทั้งหมดทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้โปรแกรมวิเคราะห์สถิติสำเร็จรูป SPSS for windows โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลความรู้ในการสั่งจ่ายยาต้านจุลชีพ โดยใช้สถิติพรรณนา ด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ยร้อยละ และทำการประเมินระดับความรู้โดยอาศัยเกณฑ์กำหนดระดับความรู้ดังนี้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2525 ข, หน้า 420-421)

คะแนนตั้งแต่ร้อยละ	80	ขึ้นไป	หมายถึง	ดีมาก
คะแนนตั้งแต่ร้อยละ	70	- 79	หมายถึง	ดี
คะแนนตั้งแต่ร้อยละ	60	- 69	หมายถึง	ค่อนข้างดี
คะแนนตั้งแต่ร้อยละ	50	- 59	หมายถึง	พอใช้
คะแนนตั้งแต่ร้อยละ	49	ลงมา	หมายถึง	ต้องแก้ไข

1.2 วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนความรู้ในการสั่งจ่ายยาต้านจุลชีพของเจ้าหน้าที่ตามปัจจัยส่วนบุคคล ดังต่อไปนี้ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์การทำงาน และปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ การอบรม และการหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง เช่น การอ่านหนังสือ นิตยสาร งานวิจัย ฯลฯ โดยใช้สถิติ Independent samples t-test , One way ANOVA และทำการวิเคราะห์โดยสถิติ Non-parametric เพิ่มเติมหากข้อมูลมีการกระจายแบบไม่เป็นโค้งปกติ

2. ทำการวิเคราะห์เหตุผลในการสั่งจ่ายยาต้านจุลชีพ โดยใช้วิธีวิเคราะห์เชิงคุณภาพด้านเนื้อหา (Content analysis)

สถานที่ดำเนินการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล

สถานีอนามัยในจังหวัดมุกดาหาร 78 แห่ง

ระยะเวลาในการดำเนินการศึกษา

1 มกราคม - 31 กรกฎาคม 2544

โดยมีรายละเอียดการปฏิบัติงาน ดังนี้

กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการ พ.ศ.2544						
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.
1. ทบทวนวรรณกรรม							
2. เขียนโครงร่างการศึกษา							
3. สร้างและปรับปรุงเครื่องมือ							
4. เก็บรวบรวมข้อมูล							
5. วิเคราะห์ข้อมูล							
6. อภิปรายสรุปผลการศึกษา							
7. การเขียนรายงานการศึกษา							

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University